

EUROPEAN CONFERENCE

Conference Proceedings

V International Science Conference
«Priority directions of science
development»

February 06 - 08, 2023
Hamburg, Germany

PRIORITY DIRECTIONS OF SCIENCE DEVELOPMENT

Abstracts of V International Scientific and Practical Conference

Hamburg, Germany

(February 06 – 08, 2023)

UDC 01.1

ISBN – 9-789-40365-690-8

The V International Scientific and Practical Conference «Priority directions of science development», February 06 – 08, Hamburg, Germany. 342 p.

Text Copyright © 2023 by the European Conference (<https://eu-conf.com/>).

Illustrations © 2023 by the European Conference.

Cover design: European Conference (<https://eu-conf.com/>).

© Cover art: European Conference (<https://eu-conf.com/>).

© All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted, in any form or by any means, or stored in a data base or retrieval system, without the prior written permission of the publisher. The content and reliability of the articles are the responsibility of the authors. When using and borrowing materials reference to the publication is required. Collection of scientific articles published is the scientific and practical publication, which contains scientific articles of students, graduate students, Candidates and Doctors of Sciences, research workers and practitioners from Europe, Ukraine and from neighboring countries and beyond. The articles contain the study, reflecting the processes and changes in the structure of modern science. The collection of scientific articles is for students, postgraduate students, doctoral candidates, teachers, researchers, practitioners and people interested in the trends of modern science development.

The recommended citation for this publication is: Liashenko O., Parashchuk N. Social preferences and sustainable development. Abstracts of V International Scientific and Practical Conference. Hamburg, Germany. Pp. 52-55.

URL: <https://eu-conf.com/ua/events/priority-directions-of-science-development/>

60.	Башук Н.П. РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ ОБРАЗУ БАТЬКА В УКРАЇНСЬКІЙ ТА НІМЕЦЬКІЙ ПАРЕМІОЛОГІЇ	249
61.	Дьоміна Н.Ю., Савілова Л.В. ІЛЛОКУТИВНА СИЛА ТА ПЕРЛОКУТИВНИЙ ЕФЕКТ МОВЛЕННЄВИХ АКТИВ СХВАЛЕННЯ ТА ЗАОХОЧЕННЯ	252
62.	Карпенко С.Д. ГЕНЕЗА УКРАЇНСЬКОГО КАЗКОЗНАВСТВА: ПЕРІОДИЗАЦІЯ ТА ПРОБЛЕМАТИКА ДОСЛІДЖЕНЬ	255
63.	Попчук М.А. ОСОБЛИВОСТІ ЗАСВОЄННЯ ЛЕКСИЧНОГО МАТЕРІАЛУ СТУДЕНТАМИ ВНЗ	260
64.	Умрихіна Л.В. СТРУКТУРНА ТИПОЛОГІЯ БАЖАЛЬНИХ ОДНОСКЛАДНИХ КОНСТРУКЦІЙ	263
65.	Чудовська Т.С., Гращенко В.В. ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЄВИХ КОНСТРУКЦІЙ У СПІЛКУВАННІ БАТЬКІВ ТА ДІТЕЙ (НА МАТЕРІАЛІ ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ)	267
66.	Шевців Г.М. СИМВОЛІКА ЧИСЛА ЯК МІСТИЧНИЙ ЕЛЕМЕНТ АВТОПРЕДСТАВЛЕННЯ Й.-В. ГЕТЕ	270
PHILOSOPHY		
67.	Мартиненко О.П. ПРОТЕСТАНТСЬКА ЕТИКА І ДУХ СЕКУЛЯРИЗАЦІЇ	275
POLITICS		
68.	Ророн О. DIGITALIZATION OF THE ACTIVITIES OF PUBLIC AUTHORITIES	278
69.	Oliinyk S. EXPANDING THE POWERS OF LOCAL SELF-GOVERNMENT BODIES AND OPTIMIZING THE PROVISION OF ADMINISTRATIVE SERVICES	281

ГЕНЕЗА УКРАЇНСЬКОГО КАЗКОЗНАВСТВА: ПЕРІОДИЗАЦІЯ ТА ПРОБЛЕМАТИКА ДОСЛІДЖЕНЬ

Карпенко Світлана Дмитрівна

кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри славістичної філології,
педагогіки та методики викладання
Білоцерківський національний аграрний університет
(м. Біла Церква, Україна)

Українське казкознавство в наш час набуло конкретизованих ознак напряму фольклористики, що має на меті здійснювати дидактичну, психотерапевтичну та естетичну функції. Існує багато визначень щодо самої казки як виду фольклору. За нашим переконанням, казка – фольклорний розповідний сюжетний твір про вигадані, часто фантастичні події, що відбуваються з людиною чи твариною; вид усної народної прози, що охоплює епічні твори: алегоричного, повчально-розважального, чарівно-фантастичного, пригодницького, героїчного або побутового реалістичного змісту з установкою на вигадку і щасливу розв'язку для головного героя. Хоча інформативна та дидактична функції народної казки є головними, науковці ставлять на перед розважальну (емотивну) функцію. Пояснення цьому знаходимо у розумінні будь-якої оповіді як інформації та досвіду, а казка вимагала певного налаштування слухача на її сприйняття та включення творчої уяви учасників комунікації. Для розуміння народної казки як фольклорного феномена у світовому казкознавстві ХХ ст. компаративістська, антропологічна, психоаналітична, структуралістська теорії лише обумовили каталог художньої фактури сюжетів, заклали основу для подальшого вивчення казки. Спираючись на праці казкознавців ХІХ, ХХ та ХХІ століть, зокрема: О. Потебні, П. Куліша, М. Драгоманова, І. Франка, М. Грушевського, В. Гнатюка, Г. Сухобрус, І. Хланти, І. Березовського, Л. Дунаєвської, М. Дмитренка, О. Бріциної, М. Чорнописького, Л. Мушкетик, О. Івановської, І. Грищенко та інших, означимо періодизацію українського казкознавства. Умовно визначимо чотири періоди:

I період – *«від фіксації до вивчення»* (обумовлений історичним становленням науки та формуванням критеріїв вивчення народної казки);

II період – *теоретичний* (зумовлений дискурсами між українськими фольклористичними школами (міфологічною, культурно-історичною, психологічною, антропологічною); темпорально це кінець ХІХ – перша третина ХХ століття);

III період – *популяризаторський* (зумовлений переважанням публікацій популярних та науково-популярних збірників казок; в цей час вивчення природи малої епіки представлено переважно у вступних статтях до видань);

IV період – *пострадянський* (позначений пошуками нових шляхів фіксації та вивчення народної казки; темпорально збігається з відкриттям кафедр фольклористики в університетах Києва (1991 р.) та Львова (1992 р.)).

Усвідомлення потреби наукового осмислення опублікованих і рукописних збірників казок, накопичення регіонального і міжетнічного матеріалу обумовило звернення до світового досвіду, зокрема європейського. Немає чіткої межі між першим і другим періодами, тому що записи казок продовжують з'являтися як окремими підбірками, так і в етнографічних замальовках українського краю. Саме сформований методологічний апарат дає нам підстави сказати, що з двох останніх десятиліть ХІХ ст. розпочався другий період розвитку українського казкознавства. Кількість наукових праць досить велика, щоб конкретизувати заслугу кожного вченого, проте навіть невеличкі коментарі до фольклорних текстів у часописах важили для української науки про казку дуже багато.

Другий період розвитку українського казкознавства позначився формуванням методології записування та дослідження. Вчені впритул підступили до проблеми укладання міжнародних покажчиків сюжетів, створивши початковий реєстр казок, який можна було знайти не лише у збірниках, а й як складові окремих казкознавчих студій. Українські методологічні підходи до вивчення казки співпали з існуючими на той час науковими школами: міфологічною, етнографічною, історико-порівняльною (компаративістика), психологічною. Порушувалися проблеми: видової та жанрової належності; класифікації казок; критерії збору матеріалу; вивчення особистості казкаря; методика укладання збірника казок; мова збірників; стилізація та виправлення в текстах (заміна діалектизмів та просторіч на літературні відповідники); дидактична значущість казки та її використання під час навчання; належність сюжету до спадщини певного народу; переклад народних казок різними мовами з метою популяризації етнічних звичаїв та традицій; рецензування збірників та наукових праць з метою коригування науки та визначення перспектив розвитку.

Серед напрямів вивчення народної казки вітчизняними науковцями у другій половині ХХ ст. вирізняються філологічний та історико-етнографічний. Казковий пласт ідеально підходив для філологічних досліджень, зокрема статистичних. Матеріал для таких студій можна було взяти не лише із збірників, а й зі словників та подібних видань, де цитати використовувалися для ілюстрації. Вивчення синтаксису та фразеологічної системи в казках лежало на поверхні. Сюжети не лише показували кількість використаних фразеологічних одиниць, а й пояснювали способи використання їх у мовленні народу. Як приклад, дисертації Н. Дніпровської «Синтаксис сполучникового складного речення української народної казки. (На матеріалі казок у збірниках І. Рудченка та П. Чубинського)» (1955) та В. Хоменко «Фразеологічний склад українських народних казок, записаних на Полтавщині» (1962).

Проблематика міжжанрових та міждисциплінарних зв'язків у філології презентувала народну казку як постійне джерело поезики, дидактики (А. Щербо [14]), мовно-стилістичних одиниць для мовознавчих досліджень (М. Венгрєнівська [3], В. Васовчик [2]). Заслужують на увагу лінгвістичні праці Р. Зорівчак. У своїх дослідженнях вона розглянула збірник «Козацькі казки та народні оповіді», перекладені Р.Н. Бейном (видані в Лондоні 1894 року). Хоча у розвідках акцентовано на особливостях перекладу, проте Р. Зорівчак вказує і

на умови, що призвели до популярності збірника, його історію. Це статті Р. Зорівчак «Козацькі казки» Роберта Нізбета Бейна» та «Українські народні казки в перекладі Роберта Нізбета Бейна» [7]. Про інше видання вчена згадала у статті «Український казковий епос англійською мовою» (про збірник казок слов'янських народів, перекладених англійською мовою А. Вратіславом (Лондон, 1889)). Серед інших лінгвістів можна назвати Л. Пащина з розвідкою «Українська казка німецькою мовою»[9], М. Венгренівську зі статтею «Деякі зауваження з приводу перекладу українською мовою французьких народних казок» [3], В. Бабич «Відтворення колориту української казки» (про переклади українських казок англійською мовою) [1] та інші.

За спостереженнями М. Дмитренка, необхідність пізнання фольклору детерміноване передусім гуманістичними устремліннями, спрямованими на збереження людини, нації, людства загалом. Бурхливий розвиток інформаційних технологій забезпечує великі можливості обміну культурними цінностями, знанням традицій, звичаїв, усної творчості народів світу. Пам'ять з високо розвинутою традиційною культурою може стати гідним репрезентантом своїх надбань, у діалозі культур і традицій продемонструвати справжній атракціон унікального мистецтва, що творилося протягом тисячоліть [5]. Підводячи підсумки третьому періоду українського казкознавства, можемо зазначити, що динаміка розвитку науки про казку упродовж ХХ ст. мала три шляхи: традиційний український, європейський та радянський. Кожний з напрямків був зреалізованим через низку досліджень і завершився знаходженням раціональних способів вивчення казки як художньо-поетичної системи, артефакту, фольклорної традиції. Школи компаративістики та структуралізму мали ряд прихильників. Проте переважним способом вивчення казки стають регіональні збірники, що могли конкретизуватися тематикою, метою видань, видавничими серіями. В цей період маємо вчених, що уклали до сотні збірників: П. Лінтур, М. Зінчук, І. Хланта. Тема героя-богатиря розширилася темою жіночих образів у казках. Значного вивчення набув міжнародний аспект казкознавства та виокремлення його термінологічного апарату у словниках, довідниках та енциклопедіях.

На кінець ХХ – початок ХХІ століття в українській фольклористиці існувало багато білих плям у вивченні тих чи інших жанрів фольклору, власне, і напрями дослідження почасти були хибно визначені. Упродовж останнього десятиліття ХХ ст. було заплановано та зреалізовано безліч освітніх та творчих фольклорних проєктів, видано наукові та популярні книги різних фольклорних видів та жанрів. Вивчення народної казки переросло з наукових статей у кандидатські дисертації, де враховувався новий світовий досвід. Посттоталітарне відновлення в гуманітарній науці розвивалося доволі стрімко і фольклористична школа професора Л. Дунаєвської відкрила нові перспективні теми для сучасних досліджень. Професійна підготовка фольклористів сприяла формуванню в Україні міцного наукового, методологічного та практичного підґрунтя. Міждисциплінарний, міжнародний, антропологічний та соціокультурний аспекти казкознавства презентують сучасну науку про казку. У першій третині

XXI ст. з'явилося багато казкознавців, що охоплюють дослідження від робіт учнів МАН до кандидатських дисертацій (О. Собецька [11], Н. Тихолоз [13], Н. Годзь [4], І. Євтушенко [6], О. Прокопова [10], В. Солодухов [12], О. Кухаренко [8] та інші). Казковий жанр завжди був актуальний у дидактиці. Його інформативність полягала у символічності образів та філософському розумінні добра і зла. Нині ставлення до народної казки набуває нової сакралізації. Стаючи рідкісним явищем, казка переживає новий сплеск популярності, на зразок європейських хвилювань навколо казок братів Грімм. З цікавістю сприймає молодь наукову інформацію про міфічну природу казки, про приховані смисли та символи. Їхня ерудованість не дасть впасти в забуття народним сюжетам, а сприйняття казки як сакрального тексту не дозволить зруйнувати її структуру. Теоретичне обґрунтування жанру народної казки створює передумови для розуміння текстів як смислових конструкцій народної філософії.

Сучасні вчені переконані, що соціальне, економічне, політичне і культурне значення фольклору в історії надзвичайно велике. Завдяки фольклору забезпечено розмаїття й багатство загальнолюдської культури (збережено самобутність нації і культур). Можливими стають усунення таких негативних рис соціуму, як: перекотипольність, манкуртизм, «хатокрайність», знецінення статусу національної належності, соціальна пасивність, ізоляційність, конформізм, потурання носіям негативних ціннісних орієнтацій, послаблення рівня самодисципліни, подвійна мораль, відсутність мети, ідеалів тощо. Втрата чи знищення усних традиційних культур, їхній занепад може призвести до морально-духовних і світоглядних катастроф людства.

Список літератури

1. Бабич В. Відтворення колориту української казки // Теорія і практика перекладу. Зб. наук. пр. – К., 1987, Вип.14 – С.94-99.
2. Васовчик В. Лексичні мадяризи у збірнику українських казок «Біля райських воріт» під редакцією І.Сенька // Лексика української мови. – Ужгород, 1982 – С. 121-122.
3. Венгрєнівська М. Деякі зауваження з приводу перекладу українською мовою французьких народних казок // Теорія і практика перекладу. – К., 1985. – Вип. 12. – С.74-79.
4. Годзь Н. Культурні стереотипи в українській народній казці: автореф. дис... канд. філол. наук: спец. 09.00.04 «Філософська антропологія, філософія культури» - Харків, 2004. – 19 с.
5. Дмитренко М. Українська фольклористика: проблеми методології. – К., 2014. – 364 с. – С.176-177.
6. Євтушенко І. Роль архетипної символіки у вираженні інтимних почуттів суб'єкта до близьких йому людей (на основі дослідження міфів, казок та психомалюнків): автореф. дис... канд. психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». – К., 2004. – 20 с.

7. Зорівчак Р. «Козацькі казки» Роберта Нізбета Бейна на збірку «Козацькі казки та народні оповіді», перекл. Робертом Нізбетом Бейном англійською та видані у Лондоні 1894 р. // Всесвіт. – 1982. № 2. – С. 166-168.

8. Кухаренко О. Казки Слобожанщини: від перших фіксацій до публікацій ХІХ – початку ХХ ст. (Історія та критика текстів). Автореф. дис... канд. філол. наук. 10.01.07 – фольклористика. – К., 2009. – 16 с.

9. Пашин Л. Українська казка німецькою мовою // Теорія і практика перекладу – 1982. Вип. 5. – С. 14-19.

10. Прокопова О. Методика вивчення української казки з опорою на розкриття її космогонічного походження: автореф. дис. канд. пед. наук: спец. 13.00.02 «Теорія і методика навчання (з галузей знань)». – К., 2007. – 20 с.

11. Собецька О. Українська народна казка про тварин та індійська "Панчатантра": порівняльний структурно-семантичний аналіз сюжетів: автореф. дис. канд. філ. наук: 10.01.07 «Фольклористика». – К., 2008. – 20 с.

12. Солодухов В. Метафоричність казки як засіб активного соціально-психологічного навчання: автореф. дис... канд. психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія». – Івано-Франківськ, 2007. – 19 с.

13. Тихолоз Н. Жанрові модифікації казки у творчості Івана Франка. Автореф. дис... канд. філол. наук. – Львів, 2003. – 19 с.

14. Щербо А. Казка у духовному розвитку дітей // Початкова школа. – 1980. – № 12. – С. 18-23.